

**50 LAT
BYDGOSKIEGO
TOWARZYSTWA
NAUKOWEGO**

50 lat **Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego**

Część I

Marek Romaniuk – Z dziejów Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego 1959-2009

Część II

Wykłady Bydgoskiego Kołokwium Wiedzy o Ziemi
pod redakcją Marka Bielińskiego

Bydgoszcz 2009

Spis treści

Przedmowa	5
Część I	
Marek Romaniuk – Z dziejów Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego 1959-2009	9
Część II	
Wykłady Bydgoskiego Kolokwium Wiedzy o Ziemi pod redakcją Marka Bielińskiego	
Marek Harat, Marcin Rusinek – Perspektywy neurochirurgii rekonstrukcyjnej w leczeniu chorób neurodegeneracyjnych mózgu	91
Roman Kotzbach – Matczyno-płodowy konflikt serologiczny w zakresie czynnika Rh (antygeny D). Sukces immunologii nad genetyką	99
Zygmunt Mierczyk – Zaawansowane technologie na rzecz systemu bezpieczeństwa	111
Marek Szulakiewicz – Powrót sacrum w kulturze współczesnej	123
Jacek Woźny – Archeologia o prądziejach religii	139
Henryk Z. Wrembel – Problem rtęci – narastające zagrożenie	149
Wykaz wykładów Bydgoskiego Kolokwium Wiedzy o Ziemi	167

Przedmowa

Bydgoskie Towarzystwo Naukowe, jest dobrowolnym, niezarobkowym, samorządnym stowarzyszeniem osób uprawiających działalność naukową. Celem Towarzystwa jest pobudzanie i kultywowanie w Bydgoszczy i w regionie kujawsko-pomorskim życia naukowego we wszystkich dziedzinach wiedzy. Obok Towarzystwa Naukowego w Toruniu i Włocławskiego Towarzystwa Naukowego jest jednym z trzech regionalnych stowarzyszeń naukowych działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Towarzystwo wspiera inicjatywy społeczne mające aspiracje podnoszenia poziomu życia intelektualnego i naukowego w regionie. W szczególności inicjuje, popiera i rozwija badania naukowe, prowadzi działalność popularyzującą osiągnięcia naukowe, wspiera rozwój instytucji naukowych oraz stymuluje tworzenie i rozbudowę wyższych uczelni publicznych.

Idea utworzenia Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego była od zarania wyrazem aspiracji miejscowych elit umysłowych i kulturalnych dążących do stworzenia w Bydgoszczy prężnego ośrodka naukowego, zaniepokojonych dysproporcją między wysoką rangą administracyjną i gospodarczą stolicy województwa a niskim poziomem życia intelektualnego w mieście. Toteż już 4 lutego 1945 r. odbyło się zebranie Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki im. Mikołaja Kopernika w Bydgoszczy. Jednakże mimo żywej społecznej inicjatywy nie doszło wówczas do utworzenia towarzystwa naukowego wskutek niechęci i ogromnych oporów do wszelkich działań inteligencji ówczesnych czynników politycznych. Ostateczny kres tym poczynaniom położyła zmiana polityki kulturalnej państwa po 1948 r., w której odizolowano się od inicjatyw regionalnych, na rzecz centralnego sterowania.

Pomysł powołania w Bydgoszczy towarzystwa naukowego odrodził się po roku 1956. Przy sprzyjającej koniunkturze politycznej Sejmik Kultury Miasta Bydgoszczy podjął 3 Maja 1957 r. uchwałę postulującą powołanie TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK. W pierwszą rocznicę, w dniu 3 maja 1958 r., ukonstytuował się Komitet Organizacyjny owego TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK, a 11 stycznia 1959 r. odbyło się w Filharmonii Pomorskiej zebranie organizacyjne Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego. Pierwsze statutowe Walne Zebranie Bydgoskiego Towarzystwa

Naukowego zwołano 7 czerwca 1959 r. i tę datę przyjmuje się za początek działalności BTN.

Zawiązanie w 1959 r. Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego było dziełem miejscowych elit intelektualnych – nielicznego podówczas środowiska naukowego oraz grona działaczy kultury i społeczników uskrzydłych ambicją stworzenia w Bydgoszczy ośrodka naukowego. Kierowano się przy tym przekonaniem, że działalność towarzystw naukowych ma istotny wpływ na rozwój kultury, nauki i gospodarki oraz stymuluje postęp cywilizacyjny.

W historii BTN istniały okresy świetności, kiedy to było jednym z najprężniej rozwijających się stowarzyszeń tego typu w kraju, były jednak i okresy złe, krytyczne – chociażby w latach 60., a zwłaszcza w 90. – gdy całkiem realne było jego rozwiązanie. Skutki kryzysu z lat 90. dają się odczuć jeszcze i obecnie. Towarzystwo utraciło w tym czasie obiekty przy ul. Jezuickiej 2 i 4, Regionalną Pracownię Naukowo-Badawczą oraz świetnie zaopatrzoną bibliotekę a siedziba BTN – i to po niezmiernie trudnych zabiegach – ograniczona została do wynajmowanego lokalu przy ul. Jezuickiej 4.

Działające w ramach Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego interdyscyplinarne seminarium Bydgoskie Kolokwium Wiedzy o Ziemi (autorskie seminarium prof. dr hab. Henryka Z. Wrembla) – jedyne tego rodzaju w kraju – istnieje od 21.02.2002 r. Celem BKWZ jest integracja bydgoskiego środowiska naukowego, a „Wiedza o Ziemi” jest tu pojęta bardzo rozlegle i odnosi się do szeroko pojmowanego środowiska, *habitatu* człowieka. Podstawowa idea seminarium sprowadza się do formuły: *wykład specjalisty adresowany do specjalistów w innych dziedzinach wiedzy*. Rocznie zwołuje się 10 Sesji BKWZ, do końca czerwca 2009 r. odbędzie się ich 77. Wykłady na Sesjach BKWZ wygłaszane przez wyróżniających się naukowców z bydgoskich i toruńskiego uniwersytetu, lecz również z innych centrów naukowych (także zagranicznych) prezentują najważniejsze i najnowsze osiągnięcia nauki z różnych dziedzin wiedzy – chemii, fizyki i astrofizyki, geografii, informatyki, medycyny, nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk rolniczych, ochrony środowiska itd. Publikuje się je w serii wydawniczej *Monografie BKWZ*.

Bydgoskie Towarzystwo Naukowe obchodzi w tym roku swoje pięćdziesięciolecie. W ubiegłych latach sytuacja BTN poprawiła się nieco, daleko jednak do optymistycznych prognoz. Stało się tak w ogóle dzięki uporczywym, konsekwentnym poczynaniom nielicznej grupy działaczy, którym przekazuję w tym miejscu serdeczne podziękowanie.

Bydgoszcz, 2009 r.

Henryk Zbigniew Wrembel

Siedziba Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego
przy ul. Jeznickiej 4 w Bydgoszczy